

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณา

ของวุฒิสภา

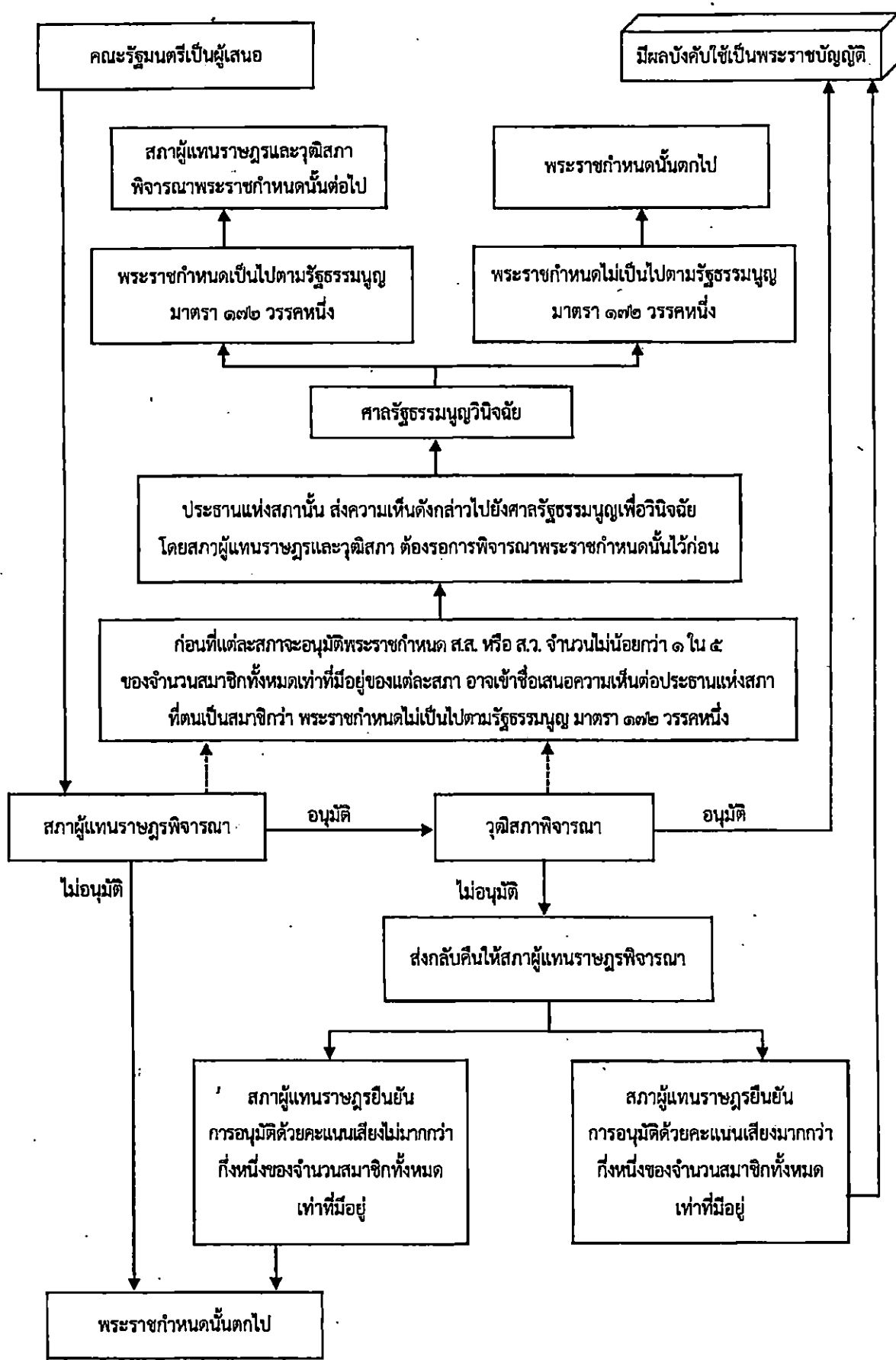
อ.พ. ๕/๒๕๖๔

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

กระบวนการพิจารณาพระราชกำหนด
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการ งานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
มิถุนายน ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาดบุษย์จารุ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวกฤตยาพร บัวลังกา	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวกรรณิกา พิสระ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาล น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๐๖ ๖๖๙๙ ต่อ ๒๔๒๑

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษา เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชกำหนดเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชกำหนด ได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ สารสำคัญ บทวิเคราะห์

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

๑. สารสำคัญของพระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ..... ๑

๒. บทวิเคราะห์พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ..... ๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ..... - ๑ -

๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของพระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ..... - ๔ -

๓. อัตราดอกเบี้ยตามที่กฎหมายแก้ไข ..... - ๖ -

๔. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีทีนติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง
และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดของประเทศไทยและต่างประเทศ ..... - ๑๔ -

ภาคผนวก

: หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๖๓๖๔ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๒ ฉบับ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา ..... (๑)

: พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว) ..... (๒)

ส่วนที่ ๑
สาระสำคัญ บทวิเคราะห์
พระราชกำหนด
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

สาระสำคัญ

ของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นกฎหมายแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอพระราชกำหนดดังกล่าวเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๑ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ แล้ว ทั้งนี้ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอกการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยันการอนุมัติพระราชกำหนดจะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ”

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมาย อันขัดแย้งจากอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเป็นอัตราร้อยละสามต่อปี โดยอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยผิดนัดจากอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒๔)

(๓) กำหนดฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในหนี้ที่เจ้าหนี้กำหนดให้ลูกหนี้ผ่อนชำระเป็นงวด (เพิ่มมาตรา ๒๒๔/๑)

เหตุผล

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งและอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยมิได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยเกินสมควร สมควรปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยและกำหนดวิธีการในการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ให้เหมาะสม ประกอบกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประชาชนทั่วไปและก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สมควรที่รัฐจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเนื้อหารวมจำนวน ๙ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป (มาตรา ๒)
๒. แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งโดยปรับจากอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี และภายหลังจากนี้ อัตราดอกเบี้ยดังกล่าว

อาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา รวมทั้งกำหนดให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทุก ๓ ปี (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดโดยปรับจากอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ (ปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๓) บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี ปัจจุบันจึงเท่ากับร้อยละ ๕ ต่อปี อย่างไรก็ตาม ถ้าเจ้าหน้าที่อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒๔)

๔. การคำนวณดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในกรณีลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหน้าที่อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้นเท่านั้น พร้อมทั้งกำหนดให้ข้อตกลงใดขัดกับหลักการคำนวณดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดดังกล่าว ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ (มาตรา ๕ เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๒๔/๑)

๕. บทเฉพาะกาล

๕.๑ กำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๖)

๕.๒ กำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๗)

๕.๓. กำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเพิ่มโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๘)

๖. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๙)

บทวิเคราะห์

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชกำหนด

พระราชกำหนดเป็นกฎหมายที่มีสถานะในระดับเดียวกับพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒^๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตราพระราชกำหนดว่า “จะต้องเป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้”

เมื่อพิจารณาเหตุผลของการตราพระราชกำหนดนี้ สรุปความได้ว่า ในปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งและอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน โดยมีได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยเกินสมควร สมควรปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยและกำหนดวิธีการในการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ให้เหมาะสม ประกอบกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประชาชนทั่วไปและก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สมควรที่รัฐจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน

คณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

๒. ข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชกำหนด

การแก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยโดยพระราชกำหนดนี้ สามารถบังคับใช้ได้ในกรณีที่มีนิติกรรมหรือสัญญากำหนดให้มีการคิดดอกเบี้ย แต่ไม่ระบุอัตราดอกเบี้ยไว้ และใช้บังคับได้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ รวมทั้งกรณีไม่มีนิติกรรมหรือสัญญาหรือกรณีละเมิดทางแพ่ง แต่หากมีบทกฎหมายกำหนดให้อำนาจในการคิดอัตราดอกเบี้ยไว้ชัดเจนแล้ว เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

มาตรา ๔^๔ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ที่กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ก็ยังคงต้องเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว ตลอดจนในกรณีที่คู่สัญญาได้ทำความตกลงกันไว้ในเรื่อง อัตราดอกเบี้ยอย่างชัดเจนก็ยังคงต้องเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ตามปกติ

^๔ พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๔ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ที่กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้า ต่อปีได้

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับสถาบันการเงินบางประเภท หรือทุกประเภทโดยกำหนดเป็นอัตราสูงสุดหรืออัตราที่อ้างอิงได้ในลักษณะอื่นก็ได้ และจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงิน ต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

การกำหนดตามมาตรานี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการเกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้านและเป็นระบบ และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง^๑ โดยตรงกับการกำหนดนโยบายการเงินการคลังของประเทศ กระบวนการยุติธรรม และการประกอบธุรกิจการให้กู้ยืมเงิน จำนวน ๒๑ หน่วยงาน และจากผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รวมระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ๓๑ วัน ผ่าน ๓ ช่องทาง ดังนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) โดยมีผู้เข้าชม ๕๓๖ คน เห็นด้วย ๑ คน และไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย

(๒) การกระจายแบบสอบถาม (Google Forms) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น ๑๘๐ คน

(๓) การรับฟังความคิดเห็น ผ่านทางเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย Alpha Version (www.lawtest.go.th) โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น ๖๘ คน

รวมจำนวนผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น ๗๘๔ คน

๒. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔^๒ มีดังต่อไปนี้

^๑ โปรดศึกษาเพิ่มเติมรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยในกฎหมาย), <https://www.krisdika.go.th/data/comment/billsum/billsum254.pdf>.

^๒ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย, แหล่งเดียวกัน.

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา ๗ (อัตราดอกเบี้ยในกรณีที่นิติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง) จากอัตราคงที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี และแก้ไขอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๒๒๔ (อัตราดอกเบี้ยผิดนัด) จากอัตราคงที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นอัตราซึ่งอ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ และบวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี โดยกำหนดให้กระทรวงการคลังมีอำนาจในการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวตามรอบระยะเวลาที่กำหนด จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีความเหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และช่วยให้คู่สัญญาในนิติกรรมที่มีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยชัดแจ้ง บุคคลผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการเสียดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยชัดแจ้ง และลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงเกินสมควร อันจะช่วยลดปัญหาการเกิดหนี้เสียของระบบเศรษฐกิจในภาพรวม และช่วยให้ลูกหนี้ที่มีความสุจริตในการปฏิบัติตามสัญญาให้สามารถชำระหนี้ที่มีการผิดนัดได้ และช่วยลดจำนวนการฟ้องร้องดำเนินคดีระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ อีกทั้งการกำหนดให้เจ้าหนี้สามารถเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้ว ย่อมจะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้มากยิ่งขึ้น

ผลกระทบต่อสังคม

การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยในกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ และการกำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยผิดนัดให้มีความชัดแจ้งและเป็นธรรมยิ่งขึ้น จะส่งผลกระทบในทางบวกต่อสังคม โดยมีผลเป็นการช่วยลูกหนี้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี หรือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสถานะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้มีโอกาสชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้น และลดปัญหาทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้ประกอบการไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปหรือลูกจ้างถูกเลิกจ้างอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังมีผลเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมระหว่างเจ้าหนี้ที่มีอำนาจต่อรองสูงและลูกหนี้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีและมีทางเลือกไม่มากนัก ในการเข้าทำสัญญาเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจหรือการประกอบอาชีพอีกด้วย

๓. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th)

๔. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ แล้ว

๕. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ทั้งในประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ที่ลดลง และมีปัญหาหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ประกอบกับตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานี้ ประเทศไทยไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และยังคงบัญญัติให้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ส่วนอัตราดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดชำระหนี้ก็มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีเช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีสาระสำคัญตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ เพื่อลดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่นิติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งลงเหลือเพียงร้อยละ ๓ ต่อปี และมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒๔ ที่บัญญัติอัตราดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดชำระหนี้เหลือเพียงในอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ (ร้อยละ ๓) บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี เท่ากับร้อยละ ๕ ต่อปี รวมทั้งมาตรา ๕ เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๒๔/๑ ที่บัญญัติให้กรณีที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้งวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดเท่านั้น ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงมีข้อดี ดังต่อไปนี้

๑. ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพราะอัตราดอกเบี้ยคงที่เดิมร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทำให้ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงเกินสมควร

๒. ช่วยลดปัญหาการเกิดหนี้เสียของระบบเศรษฐกิจในภาพรวม และช่วยลูกหนี้ที่มีความสุจริตในการปฏิบัติตามสัญญาให้สามารถชำระหนี้ รวมทั้งสามารถชำระหนี้ที่มีการผิดนัดก่อนหน้านี้แล้ว

๓. ช่วยลดจำนวนการฟ้องคดีระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้

* พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๒๖ ก (๑๐ เมษายน ๒๕๖๔).

๔. เป็นการช่วยลดภาระของลูกหนี้ให้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยผิมนัดที่สูงเกินสมควรจากการถูกคิดดอกเบี้ยผิมนัดจากยอดหนี้ในงวดอื่น ๆ นอกเหนือจากงวดหนี้ที่ผิมนัดชำระ พร้อมทั้งทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้เพิ่มขึ้น จึงก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ เป็นการช่วยลูกหนี้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี หรือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้มีโอกาสชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้น

๕. เป็นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมระหว่างเจ้าหนี้ที่มีอำนาจต่อรองสูงและลูกหนี้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีและมีทางเลือกไม่มากนักในการเข้าทำสัญญาเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจหรือการประกอบอาชีพ

๖. เป็นการลดปัญหาทางสังคมจากการที่ผู้ประกอบการไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปหรือลูกจ้างถูกเลิกจ้าง ทำให้ไม่มีรายได้ในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น อันเกิดจากปัญหาหนี้สินของลูกหนี้ หรือปัญหาด้านสุขภาพจิตของลูกหนี้จากการที่ธุรกิจต้องหยุดดำเนินกิจการหรือการถูกเลิกจ้าง

ดังนั้น การตรากฎหมายฉบับนี้ในช่วงที่เกิดสถานการณ์เช่นนี้นับเป็นประโยชน์ทั้งต่อประชาชนและต่อระบบเศรษฐกิจ ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหนี้เสีย หรือปัญหาทางสังคมที่จะตามมาอีกมากมาย และยังก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ อาจถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งในการช่วยเหลือลูกหนี้ในช่วงเวลาที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

ข้อสังเกต

ตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง ที่แก้ไขใหม่ยังคงใช้ถ้อยคำ “ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยให้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” ซึ่งยังเป็นการเปิดช่องให้มีการตกลงกันระหว่างคู่สัญญา คือ เจ้าหนี้กับลูกหนี้ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นได้ ซึ่งอาจจะทำให้ลูกหนี้ที่มักจะเป็นผู้ที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าเป็นผู้เสียเปรียบ และอาจจะมีประเด็นปัญหาต่อไปอีกว่า อัตราที่กำหนดหรือข้อตกลงระหว่างคู่สัญญานั้น จะกำหนดได้ไม่เกินเท่าใด

อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายที่แก้ไข*

บทความนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญจากการจัดกิจกรรมสนทนาปัญหากฎหมายในเรื่องการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอัตราดอกเบี้ย ในหัวข้อ “สนทนาปัญหากฎหมายกับ รศ.ดร.มุนินทร์ พงศาปาน คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายที่แก้ไข” เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔

๑. อัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่มีการตกลงให้เสียดอกเบี้ยหรือในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ (มาตรา ๗)

กรณีแรก ตัวอย่างเช่น มีการตกลงทำสัญญากู้ยืมกันและมีการตกลงกันให้เสียดอกเบี้ย แต่ในสัญญากู้ยืมไม่มีการระบุอัตราดอกเบี้ยไว้ มาตรา ๗ (เดิม) ได้มีการระบุว่าต้องมีการเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ดังนั้น ในกรณีที่สัญญากู้ยืมไม่มีการระบุว่า จะคิดดอกเบี้ยกันเท่าไร ก็ต้องกลับไปใช้มาตรา ๗ ซึ่งเป็นบททั่วไปในบรรพหนึ่ง

หรืออีกกรณีหนึ่ง คือ มีกฎหมายกำหนดให้เสียดอกเบี้ยไว้ หรือสามารถคิดดอกเบี้ยกันได้ ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีการเลิกสัญญากันซึ่งกฎหมายกำหนดให้คู่กรณีต้องกลับคืนสู่สถานะเดิม มาตรา ๓๙๑ วรรคสอง วางหลักว่า ถ้าเกิดคู่กรณีได้รับเงินกันไว้ตามสัญญา ก่อนจะมีการเลิกสัญญาก็ต้องมีการคืนเงินให้แก่กันพร้อมดอกเบี้ย แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ว่าต้องคิดกันเท่าไร ดังนั้น ต้องกลับไปใช้บทบัญญัติทั่วไป คือ มาตรา ๗

อีกตัวอย่างหนึ่ง กรณีตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท มาตรา ๑๑๑๒ กรณีความรับผิดชอบการซึ่งไม่ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้วมีเงินค้างอยู่ มาตรา นี้ วางหลักว่า กรรมการต้องรับผิดชอบเสียดอกเบี้ยในจำนวนที่ค้างอยู่ด้วย แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเอาไว้ว่าต้องเสียเป็นจำนวนร้อยละเท่าไร ดังนั้น จึงต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตามมาตรา ๗

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดเป็นกรณีของมาตรา ๗ ที่กฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยทั่ว ๆ ไป ถ้าเกิดมีการทำสัญญากันกำหนดให้เสียดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ หรือเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เสียดอกเบี้ยแต่ไม่ได้ระบุอัตราดอกเบี้ยไว้ ก็ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นี่คือกฎหมายเก่า

๒. อัตราดอกเบี้ยผิดนัด (มาตรา ๒๒๔)

กล่าวคือ หนี้เงิน หากมีกรณีไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้ตามสัญญาหรือกฎหมาย ต้องมีการเสียดอกเบี้ยผิดนัด หลักของดอกเบี้ยผิดนัดมีต้นกำเนิดจากหลักการที่ว่า “ถ้าเกิด

* คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “สรุปสาระสำคัญจาก “สนทนาปัญหากฎหมายกับ รศ.ดร.มุนินทร์ พงศาปาน เรื่อง อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายที่แก้ไข”,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔, <https://www.law.tu.ac.th/legal-talk-summary-new-law-interest-rate/>.

มีการผิดสัญญา ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย ถ้าหากเป็นความเสียหายอื่น ๆ เจ้าหนี้ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ลูกหนี้ทำผิดสัญญาและก่อให้เกิดความเสียหายกับตนเองอย่างไรและเสียหายเท่าไร แต่กรณีของหนี้เงิน กฎหมายสันนิษฐานไว้ว่าถ้าลูกหนี้ไม่เอาเงินจำนวนดังกล่าวนี้ไป เจ้าหนี้สามารถนำเงินจำนวนดังกล่าวนี้ไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์และทำให้เกิดสิทธิได้รับดอกเบี้ย ดังนั้น กฎหมายจึงสันนิษฐานว่าจำนวน ดอกเบี้ยดังกล่าวที่เจ้าหนี้ควรจะได้เป็นความเสียหายที่เจ้าหนี้ได้รับ” ในเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดก่อให้เกิด ความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้เป็นอันมาก โดยเจ้าหนี้ไม่ต้องพิสูจน์อะไรเลยนอกจากพิสูจน์ว่า ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ส่วนที่เหลือเป็นสิ่งที่ มาตรา ๒๒๔ (เดิม) กำหนดให้ในทันที และอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นผลประโยชน์อย่างมากต่อเจ้าหนี้

อีกกรณีหนึ่งที่เห็นว่ามี ความคล้ายคลึงกันที่เจ้าหนี้เพียงแต่พิสูจน์ว่าลูกหนี้ผิดนัด คือ เรื่องเบี้ยปรับ เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดหรือเรื่องเบี้ยปรับ จะมีแนวคิดคล้าย ๆ กัน คือ เป็นเรื่องที่กำหนดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหนี้

ขณะที่มีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีที่แล้ว และมีการ ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ผู้ร่างพยายามพิจารณาว่าอัตราดอกเบี้ยจำนวนเท่าไรเป็นอัตราที่กลาง ๆ ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป ผู้ร่างพิจารณาแล้วเห็นว่าอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนั้นมีความเหมาะสมจึงได้กำหนดไว้ ปัจจุบันผ่านมาแล้วเกือบ ๑๐๐ ปี เห็นได้ชัดว่าอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง ภาพรวมในเรื่องดอกเบี้ยผิดนัด เป็นกรณีที่จะใช้ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้เงินในทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นสัญญากู้ยืมเงิน, สัญญาซื้อขาย เช่น ผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาให้กับผู้ขาย ซึ่งหากผู้ซื้อ ไม่ได้ชำระราคาภายในกำหนดจะต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัด หรือแม้กระทั่งสัญญาจ้างทำของ, สัญญาเช่า หรือสัญญาอื่น ๆ ที่เป็นหนี้เงิน มาตรา ๒๒๔ ก็อาจใช้บังคับได้ หรือแม้กระทั่งมูลหนี้อื่น ๆ ที่เป็นหนี้เงิน เช่น หนี้ละเมิด มาตรา ๒๐๖ วางหลักไว้ว่า ลูกหนี้ผิดนัดทันทีเมื่อมีการทำละเมิด เพราะฉะนั้นแล้ว ลูกหนี้ที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเงิน จะต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัด ในจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้นด้วย หรือแม้กระทั่งเรื่องลาภมิควรได้ในกรณีที่ต้องคืนเงินก็ต้องมีการคิด ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้นด้วย, จัดการงานนอกสั่ง, กรณีต้องกลับคืนสู่สถานะเดิมเพราะมีการบอกล้าง โมฆียกรรม หรือแม้แต่หนี้ตามคำพิพากษา

สิ่งที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้คือ กฎหมายไม่ได้หมายความว่าต้องใช้มาตรา ๒๒๔ ในทุกกรณีที่มีหนี้เงิน โดยอาจมีการตกลงกันได้ว่าเมื่อมีการผิดนัดแล้วต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเท่าใด นอกจากปรับ มาตรา ๒๒๔ แล้ว การแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้นี้ยังมีการเพิ่ม มาตรา ๒๒๔/๑ เข้ามา เป็นกรณีที่มีการ ตกลงชำระหนี้เป็นงวด ๆ แล้วผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าผิดนัดทุกงวดต้องมีการเสียดอกเบี้ย ของต้นเงินทุกงวดเลย

ประเด็น : เหตุผลของการแก้ไข

ในประเด็นเหตุผลในการแก้ไขกฎหมาย ได้แบ่งเหตุผลออกเป็น ๓ เรื่องหลัก ๆ ดังนี้

๑. กฎหมายเก่า กล่าวคือ ตัวบทกฎหมายบรรพ ๒ ตั้งแต่มาตรา ๑๙๔ เป็นต้นไป มีการบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เกือบ ๑๐๐ ปี แล้ว แทบทุกมาตราไม่เคยได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะมาตรา ๗ และมาตรา ๒๒๔ ดังนั้น เมื่อผ่านมา ๑๐๐ ปี แล้วสิ่งต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการทบทวนกันใหม่

๒. ความเป็นธรรม กล่าวคือ ตลอดระยะเวลา ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ หากย้อนไป ๒๐ - ๓๐ ปีที่แล้ว อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเคยสูงถึงร้อยละ ๑๐ ร้อยละ ๑๕ ร้อยละ ๑๖ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จึงเป็นอัตราที่กลาง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้วว่าถ้านำเงินจำนวนดังกล่าวไปฝากธนาคารพาณิชย์ก็จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป แต่ปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารต่ำลงไปมากเหลือเพียงแค่อัตราดอกเบี้ยไม่ถึงร้อยละ ๑ หรือ ๑ กว่า ๆ ดังนั้น เมื่อมาตรา ๗ เป็นการสันนิษฐานว่าเจ้าหน้าที่เสียโอกาสหรือเสียหายที่ไม่ได้นำเงินไปฝากธนาคารจึงไม่สอดคล้องต่อความเป็นจริงที่หากเจ้าหน้าที่นำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคารโดยทั่วไปจะได้รับดอกเบี้ยเพียงร้อยละ ๑ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ปล่อยให้ลูกหนี้ผิดนัดต่อไป

ในประเด็นว่าถ้านำเงินจำนวนดังกล่าวไปหาประโยชน์อย่างอื่น อาจได้รับผลตอบแทนมากกว่าดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนด เช่น ซื้อหุ้น ลงทุน โอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนถึงร้อยละ ๗.๕ ต่อปีมีไม่มาก สามารถสังเกตได้ว่าความเสียหายที่เจ้าหน้าที่ได้รับจริง ๆ มีน้อยกว่าที่กฎหมายให้มาก โดยหลักของการชดเชยค่าเสียหายมีหลักการที่เป็นสากล คือ “เจ้าหน้าที่ไม่ควรได้รับการชดใช้เกินกว่าจำนวนความเสียหายที่แท้จริง” ดังนั้น กฎหมายเก่าจึงเป็นการทำให้เจ้าหน้าที่รวยขึ้น (enrich) ได้รับมากกว่าส่วนที่เขาควรจะได้รับ

๓. ไม่สอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ ถ้าหากพิจารณากฎหมายของนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่เป็นต้นแบบของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ประเทศญี่ปุ่น, เยอรมนี, ฝรั่งเศส, อังกฤษ) จะพบว่าอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยไม่มีความสอดคล้องกับประเทศนั้น ๆ เลย เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่มีการแก้ไขกฎหมายเมื่อประมาณ ๔ - ๕ ปีก่อน มีการแก้ไขอัตราดอกเบี้ยผิดนัดลดลงเหลือร้อยละ ๓ ต่อปี โดยกฎหมายกำหนดไว้ว่าให้มีการทบทวนได้ทุก ๆ ๓ ปี ดังนั้น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป คือ ประเทศญี่ปุ่นมีการปรับอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอีกกรณีในประเทศไทยกำลังเดินตามประเทศญี่ปุ่นอยู่ คือ การกำหนดให้หน่วยงานสามารถทบทวนอัตราดอกเบี้ยได้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือลด เพื่อให้ง่ายขึ้นตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะการที่ไปกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในพระราชบัญญัติ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ได้เปิดช่องให้หน่วยงานสามารถทบทวนอัตราดอกเบี้ยได้ในรูปกฎหมาย

ลำดับรอง เช่น พระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวงได้ การที่จะแก้ไขดอกเบี้ยยต้องออกกฎหมายแก้ไข ในรูปของพระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนและเสียเวลามาก เพราะฉะนั้นหลักที่ให้องค์กรใด องค์กรหนึ่งของรัฐที่มีข้อมูลเป็นผู้ประกาศหรือทบทวนอัตราดอกเบี้ย เป็นเรื่องให้เห็นว่าถูกต้องแล้ว

ในประเทศเยอรมนีก็เช่นเดียวกัน คือ อัตราดอกเบี้ยกรณีปกติมีการกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๔ - ๕ ขึ้นอยู่กับตัวนิติกรรม ส่วนอัตราดอกเบี้ยชนิด บวกเพิ่มไปจากอัตราดอกเบี้ยปกติได้ไม่เกินร้อยละ ๕ - ๙ และอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้สามารถให้มีการทบทวนได้ ดังนั้น หลักการที่ให้มีการทบทวนหรือกำหนด อัตราดอกเบี้ยใหม่ทุกช่วงระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นหลักการที่ถูกต้องแล้ว

สรุป โดยภาพรวมเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องเหมาะสมแล้วที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตรา ดอกเบี้ย เพราะมีการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเกือบ ๑๐๐ ปีแล้ว อีกทั้งเรื่องอัตรา ดอกเบี้ยยังเป็นเรื่องที่สำคัญ

ประเด็น : กฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยแค่ไหน

มาตรา ๗ (เดิม) อัตราดอกเบี้ยคือร้อยละ ๗.๕ ต่อปี แต่ตามกฎหมายใหม่มีการลดลงจาก อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เหลือเพียงร้อยละ ๓ ต่อปี ซึ่งเข้าใจว่าคณะทำงานได้มีการพูดคุยกัน รอบด้านแล้วว่าอัตราดอกเบี้ยเท่าไรจึงจะมีความเหมาะสม และยังเห็นด้วยโดยเฉพาะการแก้ไขในวรรคสอง คือ หลักการที่ว่าอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราที่สามารถมีการทบทวนได้โดยกระทรวงการคลังด้วยการ ปรีกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอาจจะมีการลดหรือเพิ่มได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา อันเป็นการง่ายกว่าการออกเป็นพระราชบัญญัติ มาตรา ๗ ไม่ได้หมายความว่าสัญญาที่ทำกันอยู่หรือ อัตราดอกเบี้ยที่มีการคิดกันไว้ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน อัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้ในสัญญาคือร้อยละ ๕ หรือ ๑๐ ต่อปี จะได้รับผลกระทบต้องลดลงมาเหลือร้อยละ ๓ ต่อปี อย่างที่กล่าวไว้คือ มาตรา ๗ จะใช้ กับกรณีที่สัญญากำหนดให้มีการเสียดอกเบี้ย แต่ล้มกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ว่าต้องเสียเท่าไร แต่หาก คู่สัญญาดกลงไว้ชัดเจนว่าเรียกดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อปี ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ก็ต้องเป็นไปตาม ข้อตกลงในสัญญา เพราะฉะนั้นก็ยังสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันได้ตามหลักเสรีภาพการทำสัญญา ตามปกติ หรือในกรณีที่จะได้รับผลกระทบคือ ตามมาตรา ๓๙๑ ในเรื่องการเลิกสัญญาที่ความในวรรคสอง ได้กำหนดให้มีการเสียดอกเบี้ยเอาไว้ด้วย แต่ไม่ได้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันเอาไว้ ก็จะมีการใช้ มาตรา ๗ โดยรวมถ้ามีการตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ชัดเจน ข้อตกลงนั้นก็จะได้ไม่ได้รับผลกระทบอะไร จากมาตรา ๗ ใหม่

สิ่งที่เห็นว่าเป็นการแก้ไขที่มีปัญหาและมีความซับซ้อนมากกว่าอยู่ที่มาตรา ๒๒๔ ซึ่งตาม กฎหมายเก่า อัตราดอกเบี้ยชนิดตามที่กฎหมายเก่ากำหนดไว้คือร้อยละ ๗.๕ ต่อปี แต่ตามกฎหมายใหม่ บอกกว่าให้ใช้อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ (กฎหมายใหม่) คือร้อยละ ๕ ต่อปี บวกเพิ่มอีกร้อยละ ๒ ต่อปี ตรงนี้สอดคล้องกับการแก้ไขมาตรา ๗ ก็คือกฎหมายต้องการที่จะจำกัดไม่ให้อัตราดอกเบี้ยชนิด

สูงเกินไป แต่มีปัญหาอยู่ มาตรา ๒๒๔ มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะตัวอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับอัตราดอกเบี้ยใหม่ส่วนเรื่องอื่นยังคงเดิม

ส่วนเรื่องที่เราเห็นว่าปัญหา คือ มาตรา ๒๒๔ ซึ่งไม่ใช่ส่วนที่เพิ่มขึ้นใหม่ ยังเป็นของเดิมอยู่ คือ ส่วนที่บอกว่า “ถ้าเจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” ข้อความนี้เป็นข้อความที่มีปัญหา เป็นข้อความที่มีอยู่เดิมตามกฎหมายเก่า เป็นข้อความที่กฎหมายใหม่ไม่ได้มีการทบทวนเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ ซึ่งจะได้ชี้ให้เห็นว่ามีปัญหาอย่างไรต่อไป ในส่วนของวรรคสอง ห้ามคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยนั้นในระหว่างผิดนัดก็ยังคงเดิม ในส่วนของวรรคสาม เรื่องของค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้นก็ให้พิสูจน์ได้ปกติ มีข้อสังเกตว่าการพิสูจน์ความเสียหายอื่น ๆ เป็นเรื่องที่ยาก เพราะว่าหนี้เงินการที่กฎหมายกำหนดดอกเบี้ยผิดนัดก็เป็นการชดเชยความเสียหายของเจ้าหนี้ไปเกือบทั้งหมดแล้ว โอกาสยากมากที่เจ้าหนี้จะพิสูจน์ว่าตัวเองจะเสียหายอย่างไรนอกเหนือจากตัวเองเสียโอกาสที่จะได้รับดอกผลออกเงยจากต้นเงินนั้น เช่น เจ้าหนี้ตั้งใจที่จะเอาเงินไปลงทุนหรือนำเงินไปหาผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่าตัวดอกเบี้ยผิดนัดหรือว่าจะเอาไปซื้อของเพื่อนำมาทำธุรกิจ พวกนี้ต้องพิสูจน์ว่าเป็นความเสียหายในพฤติการณ์ปกติหรือพฤติการณ์พิเศษในเรื่องของความคาดเห็นได้ อีกมาตราที่มีการเพิ่มเข้ามาในเรื่องใหม่คือ มาตรา ๒๒๔/๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ” ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๔/๑ คือ เป็นหลักการใหม่ที่เพิ่มเข้าไป เป็นความพยายามที่ดี เห็นด้วยกับการมีมาตรานี้ เพราะคิดว่าเป็นความพยายามที่ดีของรัฐในการเข้าไปช่วยเหลือลูกหนี้ไม่ให้ถูกเจ้าหนี้เอาเปรียบจนเกินไป ช่วงหลังมักจะเห็นในแนวปฏิบัติ โดยเฉพาะสัญญาทางธุรกิจที่มีการกำหนดสัญญาที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เป็นงวด ๆ เช่น ยืมเงินไป ๑ ล้านบาท แบ่งผ่อนชำระ ๑๐ งวด งวดละ ๑ แสนบาท เป็นต้น หรือแม้กระทั่งสัญญาเช่า เช่ากันเป็นปี ต้องจ่ายค่าเช่าเป็นรายงวด ไม่ว่าจะ เป็นสัญญาอะไรต่าง ๆ ที่ต้องมีการชำระหนี้เงินให้แก่เจ้าหนี้เป็นรายงวด มีข้อตกลงว่าถ้าเกิดลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินแม้เพียงงวดเดียวให้ถือว่าลูกหนี้ผิดนัดในทุกงวดด้วย จะมีลักษณะอย่างนี้ ผิดนัดงวดเดียวให้ถือว่าผิดนัดสำหรับทุกงวดด้วย มาตรานี้ไม่ได้ใช้กับเรื่องอื่นด้วย เป็นการพูดถึงเรื่องดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างเช่น มีการยืมเงินกัน ๑ ล้านบาท ผ่อนเดือนละ ๑ แสนบาท ต้องผ่อนตอนสิ้นเดือนแล้วปรากฏว่าไม่ได้ส่งเงิน ๑ แสน ตามกำหนดการที่ตกลงกันไว้แล้ว ต้องถือว่าผิดนัดสำหรับงวดนี้ ถ้าหากมีข้อตกลงว่า “การผิดนัดในงวดเดือนมีนาคม ให้ถือว่าผิดนัดในงวดเดือนเมษายน พฤษภาคม ทั้งหมด และต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดทุกงวดที่ตนผิดนัดไม่ใช่เฉพาะดอกเบี้ยผิดนัดในงวดเดือนมีนาคม แต่ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่เหลือด้วยไม่ว่าจะเป็นเดือนเมษายน และพฤษภาคม” กล่าวคือเป็นการผิดนัดทั้งหมดเลยสำหรับ ๑ ล้านบาทที่มีการกู้ยืมกัน กฎหมายมองว่าไม่เป็นธรรมสำหรับลูกหนี้

เพราะการที่ลูกหนี้ผิดนัดเป็นการผิดนัดเพียงแค่งวดเดียวคือ เดือนมีนาคม เพราะฉะนั้นการที่จะคิดดอกเบี้ยผิดนัดกับลูกหนี้ เจ้าหนี้ก็ควรมีสติคิดได้งวดเดียว คือ งวดเดือนมีนาคม ไม่ควรจะมีสิทธิคิดดอกเบี้ยผิดนัดในเดือนเมษายนตั้งแต่นั้นไป หลักการนี้เป็นหลักการที่ถูกต้องและจะมีการตกลงยกเว้นต่าง ๆ ไม่ได้เลย ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดได้เท่านั้น สำหรับงวดที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยผิดนัด หลักการนี้ใช้กับการชำระหนี้เงินเป็นงวด ๆ ไม่ว่าจะป็นสัญญาประเภทใด

ประเด็น : ขอบเขตการบังคับใช้

ในเรื่องผลบังคับใช้ของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ กฎหมายนี้ไม่ได้มีผลใช้บังคับย้อนหลัง โดยหลักการไม่ว่าจะเป็น มาตรา ๗ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๔/๑ ที่แก้ไขใหม่จะมีผลใช้บังคับสำหรับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

ตัวอย่างเช่น ถ้าสัญญาเช่าบ้านกำหนดจ่ายค่าเช่าทุกวันสุดท้ายของเดือน ค่าเช่าค่าเช่าเดือนมีนาคม ซึ่งตามสัญญาไม่ได้ตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกันไว้ก็ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา ๒๒๔ ของเดิม คือ ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี สมมติต้องชำระค่าเช่าในทุกวันสุดท้ายของเดือนและไม่ชำระค่าเช่าในวันที่ ๓๑ มีนาคม และตกเป็นผู้ผิดนัดในวันที่ ๑ เมษายน เป็นการผิดนัดก่อนกฎหมายมีผลใช้บังคับ (๑๑ เมษายน ๒๕๖๔) ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่ใช้คือ อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายเดิมคือ ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

สมมติค่าเช่าเดือนเมษายนต้องชำระค่าเช่าเดือนเมษายน อยู่ไปจนถึง ๓๐ เมษายน ปรากฏว่าผิดนัดชำระค่าเช่างวดนี้อีก จะเป็นการผิดนัดในวันที่ ๑ พฤษภาคม ก็ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒๔ (ใหม่) คือ ร้อยละ ๕ ต่อปี (อัตราตามมาตรา ๗ คือ ร้อยละ ๓ ต่อปี บวกเพิ่มอีกร้อยละ ๒ ต่อปี) ทำให้มีความเป็นไปได้ว่าสัญญาเดียวกันบางงวดบังคับใช้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี แต่บางงวดบังคับใช้ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องไม่ลืมคือ มาตรา ๒๒๔ ใช้บังคับในกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกันไว้เท่านั้น ถ้ามีการกำหนดเอาไว้ กฎหมายใหม่ก็ไม่ได้มีผลกระทบอะไรเลย

ประเด็น : ปัญหาของกฎหมายใหม่

สำหรับปัญหาของกฎหมายใหม่ ได้แบ่งปัญหาออกเป็น ๒ ปัญหาที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑. ปัญหาเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัด ซึ่งเป็นปัญหาตามกฎหมายเดิม ซึ่งยังคงดำรงต่อมาอยู่ในมาตรา ๒๒๔ ข้อความไม่ได้มีการแก้ไขใด ๆ เลย คือ “ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอันชอบด้วยกฎหมายก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” เป็นประเด็นว่าเหตุอันชอบด้วยกฎหมายคือเหตุอะไร ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ในเรื่องนี้มีคำพิพากษายืนยันและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติปกติของการตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกันเอาไว้คือ คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๔๘๙/๒๕๓๖

อันเป็นการยืนยันตามแนวปฏิบัติว่า “ถ้าในสัญญามีการกำหนดให้ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ให้เสียในอัตราที่ตกลงกันตามสัญญา”

ตัวอย่างเช่น มีการตกลงกันกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้ กรณีผู้ซื้อซื้อของจากผู้ขาย และตกลงจะชำระค่าของในเดือนมีนาคม และตามสัญญากำหนดไว้ว่าถ้าผู้ซื้อไม่ชำระราคาในวันสุดท้ายของเดือนมีนาคม ผู้ซื้อจะเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อปี ดังนั้น ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับได้ และจะไม่ได้รับผลกระทบอะไรจากการแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ เพราะกฎหมายยอมให้ตกลงดอกเบี้ยกันได้ ตามหลัก “เสรีภาพในการทำสัญญากับอิสระทางแพ่ง” ปัญหาคือ มีเพดานหรือไม่ว่าสามารถตกลงกันได้ สูงเท่าใด กรณีเปรียบเทียบกับกรณีดอกเบี้ยการกู้ยืมเงินตามมาตรา ๖๕๔ กฎหมายจะไม่ยอมให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้กรณีที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่ก็ยังมีคำถามว่ากรณีดังกล่าวนี้เป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยปกติ หากเป็นกรณีของดอกเบี้ยผิดนัดสามารถกำหนดได้สูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ได้หรือไม่ เช่น เมื่อใดก็ตามที่ผู้ซื้อผิดนัดจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อปี กรณีนี้ตกอยู่ภายใต้มาตรา ๖๕๔ ด้วยหรือไม่

ถ้าเกิดตีความว่ามาตรา ๖๕๔ ใช้บังคับทุกกรณีจากการกู้ยืมเงินไม่ว่าจะผิดนัดหรือไม่ผิดนัด ก็ทำให้ไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยได้เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามมาตรา ๖๕๔ ในกรณีสัญญากู้ยืมเงิน มีมาตรา ๖๕๔ กำกับอยู่ แต่หากเป็นหนี้เงินประเภทอื่น เช่น สัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่า ซึ่งไม่มีมาตรา ๖๕๔ กำกับไว้ คำถามคือ ถ้าผู้ซื้อตกลงกับผู้ขายว่าถ้าผู้ซื้อไม่ชำระราคาภายในเดือนมีนาคม ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อปี ซึ่งแน่นอนว่าต้องกลับมาใช้มาตรา ๒๒๔ ดังนั้น กฎหมายบอกว่าต้องใช้ตามที่ตกลงกัน ในเรื่องนี้คิดว่านักกฎหมายคงคิดคล้าย ๆ กันว่าอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อปีดูมากเกินไป เพราะขนาดตามสัญญากู้ยืมเงินยังกำหนดให้คิดได้เพียงแค่อัตรา ๑๕ ต่อปี กฎหมายจะยอมให้เรียกดอกเบี้ยได้ถึงร้อยละ ๒๐ ต่อปีในสัญญาซื้อขายได้หรือ ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาจะพบว่าศาลฎีกาเคยวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ โดยได้จัดเป็นหนึ่งในวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดอันสามารถแบ่งได้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ตีความในลักษณะที่อนุญาตให้เอกชนสามารถกำหนดดอกเบี้ยได้เท่าไรก็ได้ เป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ซึ่งตนเห็นว่านักกฎหมายส่วนใหญ่คงไม่เห็นด้วย

แนวทางที่สอง ตีความให้อัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินส่วนเป็นเบี้ยปรับซึ่งศาลสามารถปรับลดได้ตามมาตรา ๓๘๓ เป็นแนวทางที่ศาลฎีกาได้เคยวางหลักไว้ในหลายคดีด้วยกัน ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๘/๒๕๕๑ ศาลมองว่าคดีนี้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยปกติไว้แล้ว และยังมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติ พิจารณาแล้วเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นสูงเกินสมควรข้อตกลงเข้าลักษณะเบี้ยปรับ เป็นข้อตกลงในเรื่องการลงโทษลูกหนี้ ซึ่งศาลไม่รู้จะทำอย่างไรนอกเหนือจากจัดให้อยู่ในกรอบของเบี้ยปรับเพื่อใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘๓ ในการปรับลดลงได้ตามที่เห็นสมควร และยังมีอีกหลายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ยืนยันความเห็นนี้ซึ่งก็เห็นด้วย ซึ่งเห็นว่า

กฎหมายเก่าหรือกฎหมายที่มีอยู่ตอนนี้ไม่มีช่องทางอื่นเลยที่เปิดโอกาสให้ศาลเข้าไปแทรกแซงและปรับลดอัตราดอกเบี้ยซึ่งโดยลักษณะคือการชดเชยหรือชดใช้ให้แก่เจ้าหนี้ ถ้ามีการตกลงกันไว้สูงเกินไปและทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชดใช้สูงเกินส่วนจะทำให้เป็นการทำให้เจ้าหนี้รวยขึ้น (enrich) ศาลต้องเข้าไปแทรกแซงหรือระบบกฎหมายต้องเข้าไปแทรกแซงเพื่อไม่ให้สูงเกินไป และเบี้ยปรับก็เป็นช่องทางหนึ่งในการปรับลดลงมา

แนวทางที่สาม คือความให้อัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินส่วนตกเป็นโมฆะเพราะเข้าลักษณะวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๑๕๐ และให้ใช้บังคับได้เฉพาะส่วนที่ไม่สูงเกินส่วน ตามมาตรา ๑๗๓

ในทางผลที่เกิดขึ้นแนวทางที่ ๒ กับแนวทางที่ ๓ ก่อให้เกิดผลอย่างเดียวกัน แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แนวทางทั้งสอง คือ ศาลแต่ละศาลจะใช้ดุลพินิจในการปรับลดที่ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจะทำให้เกิดความไม่แน่นอนในระบบเศรษฐกิจ เพราะในแต่ละคดีอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่สมควรเป็นมีอัตราไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ว่าแต่ละคดีข้อเท็จจริงไม่เหมือนกัน แต่ว่าเรื่องหนี้เงินเป็นเรื่องที่สามารถกำหนดให้เกิดความชัดเจนแน่นอนได้โดยการกำหนดกรอบได้ว่าไม่ให้เกินเท่าไร ซึ่งมีความเห็นว่า การแก้ไขกฎหมายครั้งนี้เป็นการพลาดโอกาสที่จะแก้ไขปัญหามีอยู่เดิม เป็นเรื่องที่ต้องกลับไปดูว่าจะมีการแก้ไขปัญหามากกว่าการให้ศาลเข้าไปแทรกแซงได้อย่างไร แต่ว่าในระหว่างนี้คิดว่าไม่มีทางอื่นนอกจากที่จะใช้แนวทางที่สองและที่สามที่ศาลทำอยู่ขณะนี้เห็นว่าถูกต้องแล้ว

๒. ปัญหาความเป็นโมฆะของข้อตกลงที่ผิดนัดงวดเดียวแล้วให้ผิดนัดทุกงวด มาตรา ๒๒๔/๑ เป็นหลักการใหม่ที่กำหนดให้ข้อตกลงเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะ เป็นส่วนเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเท่านั้น เช่น เงิน ๑ ล้านบาท แบ่งผ่อนชำระ ๑๐ งวด งวดละ ๑ แสนบาท และมีข้อตกลงว่าหากลูกหนี้ผิดนัดชำระงวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าผิดนัดชำระทั้งหมด ส่วนที่เป็นโมฆะ คือ ส่วนที่เป็นดอกเบี้ย คือ ให้คิดดอกเบี้ยผิดนัดได้ทั้ง ๑๐ งวด คำถามคือข้อตกลงที่ให้ลูกหนี้ผิดนัดทั้ง ๑๐ งวดยังอยู่ไหม เห็นได้ชัดว่ามาตรา ๒๒๔/๑ ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้เนื่องจากมาตรา ๒๒๔ เป็นเรื่องอัตราดอกเบี้ย โดยความเห็นในเรื่องนี้เห็นว่ามาตรา ๒๒๔/๑ ส่งสัญญาณอย่างชัดเจนว่าข้อตกลงแบบนี้เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ควรที่จะตกเป็นโมฆะทั้งหมดเลยไม่ใช่ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยอย่างเดียว เพียงแต่เรื่องดอกเบี้ยมีมาตรา ๒๒๔/๑ อยู่แล้ว แต่ข้อตกลงส่วนอื่นทั้งหมดต้องไปอ้างมาตรา ๑๕๐ และ ๑๗๓ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ไปพลางก่อน

โดยสรุปเห็นว่า การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยตามพระราชกำหนดฉบับนี้เป็นการแก้ไขที่ถูกต้องแล้ว และสอดคล้องกับนานาประเทศ แต่ว่าก็ยังมีเรื่องที่ต้องกลับมาคิดพิจารณากันต่อสำหรับการแก้ไขปัญหามันครั้งต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกับข้อตกลงให้ถือว่าผิดนัดทุกงวดในกรณีที่ผิดนัดเพียงงวดเดียว

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่มีนิติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง
และอัตราดอกเบี้ยชนิดของประเทศไทยและต่างประเทศ*

ประเทศ	อัตราดอกเบี้ยที่มีนิติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง	อัตราดอกเบี้ยชนิด
ประเทศไทย	ร้อยละ ๓ ต่อปี ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เดิมร้อยละ ๗.๕)	ร้อยละ ๕ ต่อปี ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เดิมร้อยละ ๗.๕)
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์	ร้อยละ ๓ ต่อปี	ร้อยละ ๓ ต่อปี
ประเทศญี่ปุ่น	ร้อยละ ๓ ต่อปี	ร้อยละ ๓ ต่อปี
ประเทศออสเตรเลีย	ไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่มีได้กำหนดไว้ในสัญญาโดยชัดแจ้ง	อ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ย Cash Rate ของธนาคารกลางออสเตรเลีย โดยอัตราปัจจุบันคือ ๐.๗๕% ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่ม ก่อนมีคำพิพากษา ร้อยละ ๔ ต่อปี และอัตราเพิ่มหลังมีคำพิพากษาร้อยละ ๖ ต่อปี ซึ่งรวมแล้วเท่ากับร้อยละ ๔.๗๕ ต่อปี และร้อยละ ๖.๗๕ ต่อปี ตามลำดับ
ประเทศเยอรมนี	กำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่มีได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งในนิติกรรมที่เป็นหนี้เงินทั่วไป ที่ร้อยละ ๔ ต่อปี และในนิติกรรมทางพาณิชย์ระหว่างผู้ที่เป็น “พ่อค้า” (Kaufsmänner) ตามนิยามของประมวลกฎหมายพาณิชย์ที่ร้อยละ ๕ ต่อปี	กำหนดเป็นอัตราลอยตัว โดยคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยพื้นฐาน (Basic Rate of Interest) ซึ่งประกาศโดยธนาคารสหพันธ์เยอรมนี ทุกวันที่ ๑ มกราคม และ ๑ กรกฎาคม โดยอัตราปัจจุบันคือ ติดลบ ๐.๘๘% ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๕

* สรุปรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, <https://www.krisdika.go.th/data/comment/billsum/billsum254.pdf>.

ประเทศ	อัตราดอกเบี้ยที่นิติกรรมหรือกฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง	อัตราดอกเบี้ยผัดนัด
		<p>ต่อปี สำหรับดอกเบี้ยผัดนัด ในนิติกรรมที่เป็นหนี้เงินทั่วไป และบวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๙ ต่อปี สำหรับดอกเบี้ยผัดนัด ในนิติกรรมซึ่งผู้บริโภคมิได้เป็น คู่สัญญา ซึ่งรวมแล้วเท่ากับ ร้อยละ ๔.๑๒ ต่อปี และร้อยละ ๘.๑๒ ต่อปี ตามลำดับ</p>
ประเทศฝรั่งเศส	<p>ให้กระทรวงการคลังประกาศกำหนด ทุกกรอบระยะเวลา ๖ เดือน โดยอัตราปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๓.๑๕ ต่อปี</p>	<p>อัตรา ๓ เท่าของอัตราดอกเบี้ย ECB Main Refinancing Operations Rate ที่กำหนด โดยธนาคารกลางยุโรป โดยอัตราปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๐ ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๑๐% ต่อปี ซึ่งรวมแล้วเท่ากับ ร้อยละ ๑๐ ต่อปี</p>
ประเทศอังกฤษ	<p>ร้อยละ ๘ ต่อปี</p>	<p>อัตราลอยตัวโดยคำนวณจาก อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง ของธนาคารแห่งชาติอังกฤษ (The Bank of England Reference Rate) ซึ่งประกาศ ทุกวันที่ ๑ มกราคม และ ๑ กรกฎาคม โดยอัตราปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๐.๒๕ ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มที่กำหนด เพื่อลงโทษลูกหนี้ที่ผัดนัด ร้อยละ ๘ ต่อปี ซึ่งรวมแล้ว เท่ากับร้อยละ ๘.๒๕ ต่อปี</p>

ภาคผนวก

: หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๖๓๖๔ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๒ ฉบับ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

: พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

(๑)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 เลขที่รับ... ๓๓๖๖/๒๕๖๔
 วันที่... ๑๙ เม.ย. ๖๔
 เวลา... ๑๕.๐๗ น.

ที่ นร ๐๕๐๗/๑๖๓๖๔

สำนักนายกรัฐมนตรี
 ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๒ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชกำหนดในเรื่องนี้ รวม ๒ ฉบับ

ด้วยได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนด รวม ๒ ฉบับ เป็นกฎหมายแล้ว ดังนี้

- ๑. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔
- ๒. พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ

จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๔
 ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอพระราชกำหนด รวม ๒ ฉบับดังกล่าว มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร
 พิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก
 (ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
 นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานระเบียบวาระ
 รับที่ ๑๙๗ / ๒๕๖๔
 วันที่ ๑๙ / เม.ย. ๖๔ เวลา ๑๖.๓๐ น.

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒
 รับที่ ๑๒ / ๒๕๖๔
 วันที่ ๑๙ / เม.ย. ๖๔ เวลา ๑๖.๓๐ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒ (ผู้รับสาย)
 โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
 รับที่ ๕๐ / ๒๕๖๔
 วันที่ ๑๙ / เม.ย. ๖๔ เวลา ๑๖.๓๐ น.
 ส่งกลุ่มงาน... นร.บ. ๒... ดำเนินการ

พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พ.ศ. ๒๕๖๔

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชกำหนดนี้
เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่เรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ในอัตราหรือวิธีการที่ก่อให้เกิดภาระแก่ลูกหนี้สูงเกินสมควร
ซึ่งการตราพระราชกำหนดนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗ ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปี ให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๔ หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผินัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่น อันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผินัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๒๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๒๒๔/๑ ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผินัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผินัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผินัดนั้น

ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๖ บทบัญญัติตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗ บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเพิ่มโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งและอัตราดอกเบี้ยผิวนัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยมิได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยเกินสมควร สมควรปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยและกำหนดวิธีการในการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้ให้เหมาะสม ประกอบกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประชาชนทั่วไป และก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สมควรที่รัฐจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๕๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๕

